

Лопатюк Дар'я Юрїївна,
магістр 1-го курсу
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Приходько Юрїй Павлович,
доцент кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Активні бойові дії на території України, негативно впливають на всі сфери суспільних відносин, і експертна діяльність не є винятком.

Слід вказати, що відповідно до наказу Міністерства юстиції України «Про деякі питання забезпечення судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану» було внесено деякі корективи з приводу діяльності експертної служби в період воєнного стану [1].

Зрозуміло, що правовий режим воєнного стану змінює пріоритети в усіх сферах суспільного життя. Зараз бойові дії ведуться з надзвичайно високою інтенсивністю. Тривають обстріли цивільної інфраструктури. Зокрема, експертизи що користувались стабільним попитом до війни, на сьогоднішній день втрачають свою затребуваність. На жаль стрімко зростає попит на експертизи, що пов'язані з військовою технікою, зброєю, бойовими припасами чи вибуховими речовинами, та іншим обладнанням. А саме, дослідження гранатометів, балістичне дослідження вогнепальної зброї та бойових припасів до неї, також дослідження холодної зброї та балістичне дослідження слідів зброї, слідів пострілу та ситуаційних обставин пострілу.

Внаслідок військової агресії з боку російської федерації та веденням військових дій на території України спостерігається зростання незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК України) [2]. До списку незареєстрованої зброї та боеприпасів, що незаконно зберігаються цивільними особами, слід додати гранатомети та постріли (гранати) до них, які залишаються на місцях ведення бойових дій.

Так, значно збільшилися потреби використання спеціальних знань у галузі криміналістичної вибухотехніки та судової балістики. Чисельні ракетні, авіаційні й артилерійські обстріли цивільної

інфраструктури призводять до утворення значної кількості слідів, а отже, і об'єктів для експертного дослідження.

В умовах війни ці завдання є значно складнішими, порівняно з мирним часом. Успіх розслідування і розкриття злочинів, скоєних з використанням цього виду зброї, безпосередньо залежить від проведення тактично грамотного огляду місця злочину.

Обов'язковою умовою і суттєвою особливістю огляду місця події, пов'язаної із застосуванням вогнепальної зброї є збереження незмінності місця події і речових доказів, а також їх наявності, що забезпечується організацією охорони місця події та прилеглої території, а також виключенням присутності там сторонніх осіб.

Фаховий огляд зброї до її розряджання є найбільш відповідальним етапом огляду. При огляді місця події необхідно не тільки досконале знання заходів безпеки при поводженні з гранатометами, гранатами і пострілами до них, але й повноцінне знання роботи та принципу дії механізмів тих чи інших моделей гранатометів. Оскільки дана вогнепальна зброя становить собою джерело підвищеної небезпеки і неправильне поводження з нею на місці її виявлення може бути причиною нещасного випадку, і огляд повинен проводитися суто компетентними фахівцями [3].

Важливо звернути увагу, що огляд місця події та огляд такої вогнепальної зброї, як гранатомети та боєприпасів до них на місці їх виявлення повинні здійснюватися із дотриманням відповідних заходів безпеки та залученням спеціаліста-баліста і спеціаліста-вибухотехніка.

Також варто звернути увагу, що стала особливо гострою потреба у проведенні судово-економічних експертиз. Адже в умовах війни та активних бойових дій на значній території України було пошкоджено або повністю знищено велику кількість майна фізичних та юридичних осіб, в тому числі військового, що призвело до значних збитків. Тому судово-економічні експертизи можуть допомогти визначити реальний розмір збитків або майнової шкоди, завданої знищенням або пошкодженням майна.

У зв'язку з цим варто також згадати про випадки розкрадання гуманітарної допомоги. В таких випадках також може бути призначена судово-економічна експертиза.

З перших днів воєнного стану та по сьогоднішній день в Україні багато волонтерів допомагають як цивільним так і військовим, але на жаль є випадки коли особа може користуватися та прикриватися гуманітарною допомогою, вводячи людей в оману. Так, можливо навести приклад в якому жителя Київщини було викрито та повідомлено про підозру у незаконному використанні з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги під час воєнного стану (ч. 3 ст. 201-2 КК України) [4]. За даними слідства, керівник волонтерського центру благодійної організації разом з дружиною та

водієм організації налагодили механізм збуту легкових автомобілів, ввезених на територію України в якості гуманітарної допомоги. Вони розміщували оголошення на платформах для продажу автомобілів і продавали їх військовослужбовцям. Після одержання коштів передавали автівки військовим під виглядом гуманітарної допомоги на безоплатній основі [5].

Тому в цьому випадку призначається товарознавча експертиза військового майна, а саме визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів.

Отже, підсумовуючи вищевикладене необхідно зауважити, що експертно-криміналістичне забезпечення розслідування воєнних злочинів є надзвичайно важливим і складним завданням. Щоб забезпечити ефективне розслідування та переслідування воєнних злочинів, необхідно забезпечити належний рівень підготовки експертів, належні технічні та матеріальні ресурси, необхідно регулярно проводити підвищення кваліфікації та тренінги для експертів, які беруть участь у розслідуванні воєнних злочинів, щоб забезпечити належну якість експертиз та обґрунтованість результатів [6, с. 31–33]. А також забезпечити співпрацю між експертами та органами розслідування на національному та міжнародному рівнях. Тільки таким чином можна забезпечити належний захист прав людини та правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Про деякі питання забезпечення судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану: наказ Міністерства юстиції України від 14.03.2022 № 1138/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-22#Text>.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-П. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
3. Сіротченко Д.Ю. Організаційно-тактичні особливості проведення огляду місця події при розслідуванні хуліганства, вчиненого з використанням вогнепальної зброї. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 4. С. 309-315.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-П. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Сайт Офісу Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/na-kiyivshhini-vikrito-sxemu-prodazu-avtomobiliv-vvezenix-yak-gumanitarnu-dopomogu-dlya-zsu>
6. Гусаров С. М. Щодо досконалення окремих положень досудового розслідування з урахуванням воєнного стану. Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 листоп. 2022 р.). Харків: ХНУВС, 2022. С. 31–33.